

PRECONDIȚIILE IMPLEMENTĂRII OBIECTIVELOR ȘI PRINCIPIILOR ECONOMIEI SOCIALE

PRECONDITIONS OF IMPLEMENTING THE OBJECTIVES AND PRINCIPLES OF THE SOCIAL ECONOMY

Vasile

Magistru în drept și economie

VULPE

Master in law and economics

Rezumat. *Este demonstrat științific faptul că creșterea economică a unei țări este mult mai intensă și durabilă atunci când distribuția veniturilor în cadrul său este echitabilă și atunci când fiecare persoană are acces la un loc de muncă și venituri decente. Analiza situației socio-economice în Republica Moldova, ne duce la concluzia că societatea noastră nici pe de parte nu a atins încă un astfel de echilibru, deși acțiunile asumate de către autoritățile administrației publice centrale cu competențe cheie în acest aspect, în liniile de prioritate în diverse documente de politici economice și sociale, indică cu fermitate o astfel de tendință. Aceste aspirații de construire a unei societăți cu o economie durabilă și incluzivă, derivă atât din angajamentele asumate de către Republica Moldova în cadrul Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, din faptul asumării de către țara noastră a implementării obiectivelor de dezvoltare durabilă reflectate în Agenda 2030, dar și din faptul recunoașterii prin lege a antreprenoriatului social și principiilor sale ca și instrument eficient de realizare a acestor obiective și ca răspuns la principalele provocări socio-economice, implementând astfel obiectivul final de "a nu lăsa pe nimeni în spate".*

Cuvinte cheie: *economie socială, antreprenoriat social, întreprindere socială de inserție, incluziune socială, echitate socială, locuri de muncă, dezvoltare durabilă, economie incluzivă.*

Summary. *It is scientifically proven that a country's economic growth is much more intense and sustainable when the distribution of income within it is fair and when every person has access to a decent job and income. The analysis of the socio-economic situation in the Republic of Moldova leads us to the conclusion that our society has not yet reached such a balance, although the actions taken by the central public administration authorities with key competences in this regard, in the priority lines in various economic and social policy documents strongly indicate such a trend. These aspirations to build a society with a sustainable and inclusive economy derive both from the commitments assumed by the Republic of Moldova under the Association Agreement with the European Union, from the fact that our country undertakes to implement the sustainable development objectives reflected in the 2030 Agenda. But also, from the fact of recognizing by law the social entrepreneurship and its principles as an effective tool to achieve these objectives and in response to the main socio-economic challenges, thus implementing the ultimate goal of "leaving no one behind".*

Keywords: *social economy, social entrepreneurship, social inclusion enterprise, social inclusion, social equity, jobs, sustainable development, inclusive economy.*

Promovarea principiilor economiei sociale ca răspuns la principalele provocări socio-economice ale statului

Republica Moldova se confrunta cu o serie de probleme atât economice cât și sociale, cum ar fi scăderea numărului populației atât din contul migrației, cât și din cauza natalității scăzute; rata sărăciei în special în rândul grupurilor de persoane vulnerabile – tineri, copii, bătrâni, persoane cu dizabilități; rata șomajului, migrația tinerilor, disparități disproporționate de dezvoltare între localitățile rurale și cele urbane; consecințele crizei provocate de pandemia Covid-19. În Republica Moldova, sprijinul acordat persoanelor cu dizabilități și din alte grupuri vulnerabile pentru a obține un loc de muncă independent și de a avea acces la piața muncii, are un caracter modest și este destul de limitat. În acest sens se pune accent în principal pe acordarea de asistență socială, prestații sociale, asistență medicală și mai puțin pe dezvoltarea de abilități de viață independentă.

Analiza situației privind existența precondițiilor sociale care invocă implementarea obiectivelor și principiilor economiei sociale.

Populația Republicii Moldova la începutul anului 2021 a constituit 2 597 107, înregistrând o scădere de 1,8% comparativ cu numărul populației la începutul anului 2020. Femeile constituie 52,3% din numărul total al populației. Persoanele care pe parcursul anului 2020 au avut o activitate economică sau socială producătoare de bunuri sau servi-

Promoting the principles of the social economy in response to the main socio-economic challenges of the state

The Republic of Moldova faces a number of both economic and social problems, such as declining population numbers both due to migration and low birth rates; poverty rate especially among vulnerable groups - young people, children, the elderly, people with disabilities; unemployment rate, youth migration, disproportionate development disparities between rural and urban localities; the consequences of the crisis caused by the Covid-19 pandemic. In the Republic of Moldova, support for people with disabilities and other vulnerable groups to gain employment and access to the labor market is modest and quite limited. In this sense, the emphasis is mainly on the provision of social assistance, social benefits, medical assistance and less on the development of independent living skills.

Analysis of the situation regarding the existence of social preconditions that invoke the implementation of the objectives and principles of the social economy.

The population of the Republic of Moldova at the beginning of 2021 amounted to 2,597,107, registering a decrease of 1,8% compared to the population at the beginning of 2020. Women constitute 52,3% of the total population. The persons who during 2020 had an economic or social activity producing goods or services for at least one hour constituted 834,2 thousand persons,

cii de cel puțin o oră au constituit 834,2 mii persoane, fiind mai mică cu 4,4% față de anul 2019 (872,4 mii). Rata de ocupare a bărbaților (43,1%) a fost mai înaltă în comparație cu cea a femeilor (35,0%). În distribuția pe medii de reședință acest indicator a avut valoarea de 44,4% în mediul urban și 35,1% în mediul rural.

În anul 2020 numărul șomerilor a fost de 33,1 mii, fiind în descreștere față de nivelul anului 2019 (46,9 mii). Șomajul a afectat într-o proporție mai mare bărbații, care au constituit 59,5% din total șomeri și persoanele din mediul rural – 53,2%. Acest lucru se explică prin rata de ocupare/încadrarea mai mare a bărbaților în câmpul muncii comparativ cu femeile. Femeile rămân în zona de risc anume prin numărul mic încadrat în câmpul muncii și prin faptul că nu sunt înregistrate oficial în calitate de șomeri. Totodată, de regulă femeile sunt principalii îngrijitori, atunci când un membru al familiei este bolnav, fiind nevoite să plece de la lucru. În același timp, în astfel de situații, femeile nu pot căuta oficial un loc de muncă deoarece nu pot lucra cu normă întreagă, iar angajatori care oferă grafic de muncă flexibil sunt puțini.

Ponderea **tinerilor NEET** (Not in Education, Employment or Training), în același an, a constituit 17,6% din numărul total de tineri cu vârsta de 15-24 ani, 26,0% – în rândul tinerilor de 15-29 ani și, respectiv, 31,2% în rândul celor de 15-34 ani. În toate aceste grupe de vârstă indicatorul înregistrează valori mai mari în rândul femeilor în comparație cu bărbații.

being lower by 4,4% compared to 2019 (872,4 thousand). The employment rate of men (43,1%) was higher compared to that of women (35,0%). In the distribution by areas of residence this indicator had the value of 44,4% in urban areas and 35,1% in rural areas.

In 2020, the number of unemployed was 33,1 thousand, decreasing compared to the level of 2019 (46,9 thousand). Unemployment affected to a greater extent men, who accounted for 59,5% of the total unemployed and people in rural areas – 53,2%. This is explained by the higher employment rate of men compared to women. Women remain in the risk zone precisely because of the small number employed and the fact that they are not officially registered as unemployed. At the same time, women are usually the main caregivers, when a family member is ill, being forced to leave work. At the same time, in such situations, women cannot officially look for a job because they cannot work full time, and there are few employers who offer flexible work schedules.

The share of **NEET (Not in Education, Employment or Training) young people**, in the same year, constituted 17,6% of the total number of young people aged 15-24, 26,0% - among young people aged 15-29 and, respectively, 31,2% among those aged 15-34. In all these age groups the indicator shows higher values among women compared to men.

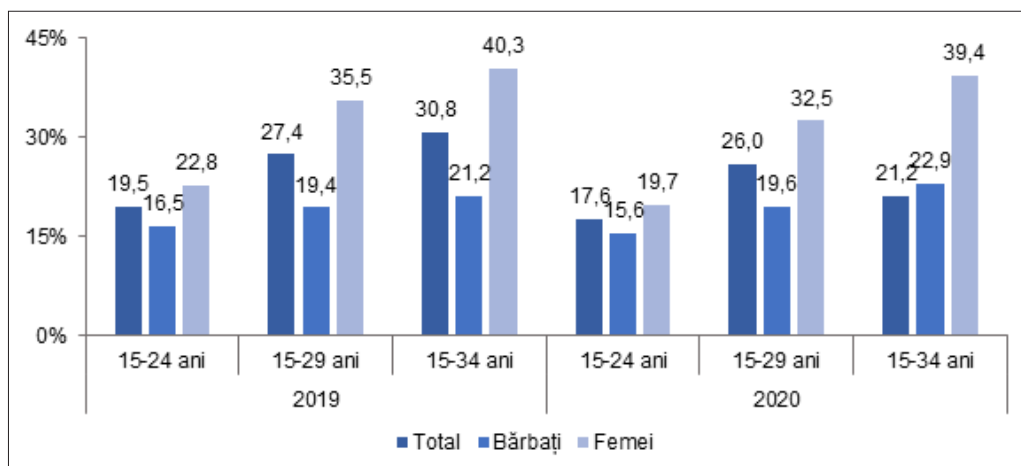

Figura 1.

Ponderea tinerilor NEET pe grupe de vârstă și sexe, 2019-2020

O cauză a numărului mai mare de femei tinere care nu sunt încadrate nici în instituții de învățământ și nici în câmpul de muncă poate fi faptul că femeile tinere se căsătoresc mai devreme comparativ cu bărbații tineri. În anul 2020 s-au încheiat 15,5 mii căsătorii. Numărul căsătoriilor încheiate pentru prima dată a constituit 10,7 mii. Majoritatea (90%) fiind înregistrate de persoanele tinere cu vârsta de 16-34 ani. Cei mai mulți bărbați, care s-au căsătorit în 2020, aparțin grupei de vârstă 25-29 ani (43,3%), iar cele mai multe femei căsătorite – grupei de vârstă 20-24 ani (49,0%). Vârsta medie la prima căsătorie a fost de 29 ani pentru bărbați și 26 ani pentru femei.

La 1 ianuarie 2020, conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul estimat al persoanelor cu dizabilități în Republica Moldova a constituit 177,0 mii persoane, inclusiv 10,7 mii copii cu vârsta de 0-17

Figure 1.

The share of young NEETs by age groups and sexes, 2019-2020

One reason for the higher number of young women who are not employed in educational institutions or in the workplace may be that young women marry earlier than young men. In 2020, 15,5 thousand marriages were concluded. The number of marriages concluded for the first time was 10,7 thousand. The majority (90%) being registered by young people aged 16-34. Most men, who got married in 2020, belong to the age group 25-29 years (43,3%), and most married women - to the age group 20-24 years (49,0%). The average age at first marriage was 29 years for men and 26 years for women.

On January 1, 2020, according to the National Social Insurance House, the estimated number of people with disabilities in the Republic of Moldova was 177,0 thousand people, including 10,7 thousand children aged 0-17 years. People with disabilities

ani. Persoanele cu dizabilități au reprezentat 6,7% din populația totală a țării cu reședință obișnuită, iar copiii cu dizabilități au constituit 1,9% din numărul total al copiilor cu reședință obișnuită din Republica Moldova.

În anul 2019 **majoritatea persoanelor cu dizabilități beneficiau de pensie de dizabilitate, iar circa 28,7% beneficiau de alocații. Persoanele cu dizabilități preponderent sunt din mediul rural (57%).**

Numărul persoanelor recunoscute pentru prima dată cu dizabilitate este în creștere. Conform datelor Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, în anul 2019, s-au adresat 17,2 mii persoane pentru a fi expertizate. Dintre acestea, au fost recunoscute cu dizabilitate primară 15,1 mii persoane (88%), inclusiv 13,7 mii adulți (88%) și 1,4 mii copii (95%). Ponderea persoanelor cu dizabilitate primară a fost mai mare în mediul rural și a constituit 62,9% în anul 2019.

Mărimea medie a pensiei de dizabilitate este mai mică decât mărimea medie a pensiei pentru pensionari în general, la 1 ianuarie 2020 mărimea medie a pensiei de dizabilitate a constituit 1430,5 lei, comparativ cu 1901,1 lei per total pensionari. În funcție de gradul de dizabilitate, mărimea medie a pensiei s-a diferențiat, constituind 988,1 lei pentru persoanele cu dizabilitate medie și 1763,9 lei pentru cele cu dizabilitate severă.

Rata de ocupare a persoanelor cu dizabilități în anul 2020, a constituit 13,7%. În distribuția pe sexe acest indicator a înregistrat valorile: 12,8% pentru bărbați și 14,7% pentru femei. Rata de ocupare a persoanelor cu dizabilități din mediul

accounted for 6,7% of the total population of the country with habitual residence, and children with disabilities accounted for 1,9% of the total number of children with habitual residence in the Republic of Moldova.

In 2019, most people with disabilities received a disability pension, and about 28,7% received benefits. People with disabilities are mostly from rural areas (57%).

The number of people recognized for the first time with a disability is increasing. According to the data of the National Council for Determining Disability and Work Capacity, in 2019, 17,2 thousand people applied for expertise. Of these, 15,1 thousand people (88%) were recognized with primary disabilities, including 13,7 thousand adults (88%) and 1,4 thousand children (95%). The share of people with primary disabilities was higher in rural areas and was 62,9% in 2019.

The average size of the disability pension is lower than the average size of the pension for pensioners in general, on January 1, 2020 the average size of the disability pension was 1430,5 lei, compared to 1901,1 lei for total retirees. Depending on the degree of disability, the average size of the pension differed, amounting to 988,1 lei for people with medium disability and 1763,9 lei for those with severe disability

The employment rate of people with disabilities in 2020 was 13,7%. In the distribution by sex, this indicator registered the values: 12,8% for men and 14,7% for women. The employment rate of people with disabilities in urban areas was higher (14,9%) compared to the rate

urban a fost mai înaltă (14,9%) în comparație cu rata pentru persoanele din mediul rural (13,0%). Așadar, persoanele cu dizabilități din mediul urban au mai multe oportunități de a se încadra în câmpul muncii comparativ cu persoanele cu dizabilități din mediul rural.

Din distribuția persoanelor ocupate cu dizabilități pe activități economice rezultă că o treime au lucrat în sectorul agricol (33,9%). La fel, într-o proporție mai mare aceste persoane s-au regăsit în activitățile de comerț cu ridicata și cu amănuntul, hoteluri și restaurante (15,2%), urmate de activitățile din învățământ (13,0%) și industrie și construcții (12,5%).

În anul 2019, rata șomajului la persoanele cu dizabilități a fost de 3,8% față de 5,1% în rândul șomerilor fără dizabilitate. În distribuția pe sexe acest indicator a înregistrat valorile: 5,6% pentru bărbați și 1,9% pentru femei. Rata șomajului la persoanele cu dizabilități din mediul urban a fost mai înaltă (5,9%) în comparație cu rata pentru cele din mediul rural (2,8%).

Șomeri¹ sunt considerate persoanele care sunt în căutarea unui loc de muncă și sunt înscrise la ANOFM sau întreprind alte metode de a se încadra în câmpul muncii. Rata șomajului mai

for people in rural areas (13,0%). Therefore, people with disabilities in urban areas have more opportunities to work compared to people with disabilities in rural areas.

The distribution of people employed with disabilities by economic activities shows that a third worked in the agricultural sector (33,9%). Similarly, to a greater extent these people were found in the activities of wholesale and retail trade, hotels and restaurants (15,2%), followed by activities in education (13,0%) and industry and construction. (12,5%).

In 2019, the unemployment rate for people with disabilities was 3,8% compared to 5,1% among the unemployed without disabilities. In the distribution by sex, this indicator registered the values: 5,6% for men and 1,9% for women. The unemployment rate for people with disabilities in urban areas was higher (5,9%) compared to the rate for those in rural areas (2,8%).

Unemployed¹ are considered to be people who are looking for a job and are registered with ANOFM or undertake other methods of employment. The higher unemployment rate of people with disabilities in urban areas is due to the fact that a higher number of people with dis-

¹ Șomeri conform definiției BIM: persoanele de 15 ani și peste, care în cursul perioadei de referință îndeplinesc simultan următoarele condiții: (a) nu au un loc de muncă și nu desfășoară o activitate în scopul obținerii unor venituri; (b) sunt în căutarea unui loc de muncă, utilizând în ultimele 4 săptămâni diverse metode pentru a-l găsi; (c) sunt disponibile să înceapă lucrul în următoarele 15 zile, dacă s-ar găsi imediat un loc de muncă.

¹ Unemployed according to the ILO definition: persons aged 15 and over who, during the reference period, simultaneously meet the following conditions: (a) are not in employment and do not engage in any activity for the purpose of earning an income; (b) are looking for a job, using various methods to find it in the last 4 weeks; (c) are available to start work within the next 15 days if a job is found immediately.

mare a persoanelor cu dizabilități din mediul urban se datorează faptului că un număr mai mare de persoane cu dizabilități sunt înregistrați oficial ca fiind șomeri. În același în mediul rural din lipsă de oportunități de angajare înregistrarea oficială a acestora în calitate de șomeri nu are loc.

Populația din mediul rural este expusă unui risc de sărăcie mult mai mare decât populația din mediul urban. Rata sărăciei în anul 2019 în mediul rural a constituit 34,5% față de 11,2% în mediul urban. De asemenea, în profil regional se observă, că nivelul sărăciei este mult mai mare în regiunea de Sud (40,4%), în timp ce în mun. Chișinău este mult mai redus (4,4%).

În funcție de tipul gospodăriei, cele mai scăzute rate ale sărăciei s-au înregistrat la gospodăriile formate dintr-un singur membru în vârstă de până la 60 ani și la gospodăriile formate din cuplu familial fără copii cu capul gospodăriei în vârstă de până la 60 ani (13,0%). Cea mai ridicată rata (38,1%) s-a înregistrat la gospodăriile formate dintr-un singur membru în vârstă de 60 de ani și peste, precum și la gospodăriile cu trei sau mai mulți copii.

Sărăcia variază și în funcție de nivelul de educație al capului gospodăriei și, respectiv, probabilitatea de a fi sărac este mai mică în cazul gospodăriilor cu un nivel mai înalt de instruire al principalului întreținător. Fiecare nivel de educație în plus al capului gospodăriei înseamnă o scădere a ratei sărăciei, de la 78,3% pentru gospodăriile unde capul gospodăriei are studii primare sau nu are studii, până la 4,6% în cazul gospodăriilor unde capul gospodăriei are studii superioare.

În funcție de sursa principală de ve-

abilities are officially registered as unemployed. In the same rural area, due to the lack of employment opportunities, their official registration as unemployed does not take place.

The rural population is at much higher risk of poverty than the urban population. The poverty rate in 2019 in rural areas was 34,5% compared to 11,2% in urban areas. Also, in the regional profile it is observed that the poverty level is much higher in the Southern region (40,4%), while in Chisinau municipality it is much lower (4,4%).

Depending on the type of household, the lowest poverty rates were recorded in households consisting of a single member up to the age of 60 and in households consisting of a family couple without children with a head of the household up to the age of 60 (13,0%). The highest rate (38,1%) was recorded in households consisting of a single member aged 60 and over, as well as in households with three or more children.

Poverty also varies depending on the level of education of the head of the household and, respectively, the probability of being poor is lower in the case of households with a higher level of training of the main breadwinner. Each additional level of education of the head of the household means a decrease in the poverty rate, from 78,3% for households where the head of the household has primary education or no education, to 4,6% in the case of households where the head of the household has higher education.

Depending on the main source of income of the head of the household, the most vulnerable to poverty are households where the head of the

nit al capului gospodăriei cele mai vulnerabile la sărăcie sunt gospodăriile unde capul gospodăriei este salariat în sectorul agricol (43,2%) sau beneficiază de alte transferuri, cum ar fi plățile sociale, pensiile alimentare, bursele etc. (46,2%), precum și gospodăriile cu capul gospodăriei fiind lucrător pe cont propriu în sectorul agricol sau pensionar (circa 38% fiecare).

Biroul Național de Statistică informează că, în anul 2019, mărimea minimului de existență a constituit, în medie, pe lună pentru o persoană 2031,2¹ lei.

Delimitarea minimului de existență pe medii de reședință relevă diferențe semnificative, cea mai mare valoare fiind înregistrată pentru populația din orașe mari (mun. Chișinău și Bălți) – 2292,3 lei sau cu 13,8% mai mult comparativ cu minimul de existență pentru alte orașe – 2013,5 lei și cu 18,3% mai mult comparativ cu mediul rural – 1938,4 lei.

În anul 2020, mărimea minimului de existență a constituit, în medie, pe lună pentru o persoană 3096,6 lei.

Principiile economiei sociale ca răspuns la principalele provocări socio-economice ale statului.

Unul dintre instrumentele care poate răspunde la provocările precum și tendințele pe termen lung, atât la nivel național, cât și la nivel regional și global cu care se confruntă Republica Moldova și care ar putea reduce discrepanțele sociale, disparitățile în dezvoltare a regiunilor, dar și identificarea posibilelor soluții la problemele de mediu, este antreprenoriatul social. Acesta vine cu soluții

household is employed in the agricultural sector (43,2%) or benefits from other transfers, such as social payments, alimony, scholarships, etc. (46,2%), as well as households with a head of household being self-employed in the agricultural or pension sector (about 38% each).

The National Bureau of Statistics informs that, in 2019, the size of the subsistence minimum constituted, on average, per month for a person 2031,2¹ lei.

The delimitation of the subsistence minimum by areas of residence reveals significant differences, the highest value being registered for the population of large cities (Chisinau and Balti municipalities) – 2292,3 lei or 13,8% more compared to the subsistence minimum for other cities – 2013,5 lei and 18,3% more compared to rural areas – 1938,4 lei.

In 2020, the size of the subsistence minimum constituted, on average, per month for one person 3096,6 lei.

The principles of the social economy in response to the main socio-economic challenges of the state.

One of the tools that can respond to the challenges as well as the long-term trends, both at national and regional and global level that the Republic of Moldova faces and that could reduce social disparities, disparities in the development of regions, but also the identification possible solutions to environmental problems, is social entrepreneurship. It comes with solutions for the future of education, jobs, social order, citizen-state relations, demographic

privind viitorul educației, locurilor de muncă, ordinii sociale, relațiilor dintre cetățeni și stat, schimbărilor demografice și schimbării climei, asigurării egalității și justiției sociale.

Antreprenoriatul Social este orientat prin definiție, spre îmbunătățirea condițiilor de viață și oferirea de oportunități persoanelor din categoriile defavorizate ale populației prin consolidarea coeziunii economice și sociale, inclusiv la nivelul colectivităților locale, prin ocuparea forței de muncă, prin dezvoltarea serviciilor sociale în interesul comunității și prin creșterea incluziunii sociale. Acest deziderat poate fi desprins cu ușurință și din art. 36¹ alin. (1) din Legea 845/1992 cu privire la antreprenariat și întreprinderi conform căruia " Activitatea de antreprenariat social, desfășurată de întreprinderile sociale și întreprinderile sociale de inserție, este orientată spre îmbunătățirea condițiilor de viață și oferirea de oportunități persoanelor din categoriile defavorizate ale populației prin consolidarea coeziunii economice și sociale, inclusiv la nivelul colectivităților locale, prin ocuparea forței de muncă, prin dezvoltarea serviciilor sociale în interesul comunității, prin creșterea incluziunii sociale."

În timp ce antreprenoriatul este tratat în general ca o componentă cheie a creșterii economice, antreprenoriatul social este perceput de factorii de decizie la nivel european, atât ca un instrument pentru dezvoltarea unei economii inteligente și durabile, dar și ca un mijloc de combatere a dezavantajelor pe piața muncii și a excluziunii sociale în general.

Guvernul spaniol spre exemplu, a privit economia socială ca pe un instrument de luptă împotriva șomaju-

change and climate change, ensuring equality and social justice.

Social entrepreneurship is defined by definition, towards improving living conditions and providing opportunities for people from disadvantaged sections of the population by strengthening economic and social cohesion, including in local communities, by employment, by developing social services in the interest of the community and by increasing social inclusion. This desideratum can be easily detached from art. 36¹ para. (1) of Law 845/1992 on Entrepreneurship and Enterprises according to which "The activity of social entrepreneurship, carried out by social enterprises and social insertion enterprises, is aimed at improving living conditions and providing opportunities to people from disadvantaged sections of the population by strengthening economic and social cohesion, including at the level of local authorities, by employment, by developing social services in the interest of the community, by increasing social inclusion".

While entrepreneurship is generally treated as a key component of economic growth, social entrepreneurship is perceived by decision-makers at European level, both as a tool for developing a smart and sustainable economy, but also as a means of combating the disadvantages of labor market and social exclusion in general.

The Spanish government, for example, saw the social economy as an instrument in the fight against unemployment, poverty and social exclusion. In Spain, the unemployment rate rose from about 2% in the early

lui, a sărăciei și a excluderii sociale. În Spania, rata șomajului a crescut de la aproximativ 2% la începutul anilor 1970 la mai mult de 10% la sfârșitul anilor 1970 și a atins cel mai înalt nivel, de 24,2%, în anul 1994. Apoi rata șomajului a scăzut treptat de la 18,8% în anul 1998 la 8,5% în anul 2006. Potrivit guvernului, un motiv important al scăderii ratei șomajului a fost creșterea economiei sociale. Statisticile Direcției Generale pentru Promovarea Economiei Sociale și a Fondului Social European arată că, din anul 1995 până în anul 2005, sectorul economiei sociale a creat un total de 420.000 de locuri de muncă, reprezentând o creștere de 67% (care a fost mai mare decât creșterea corespunzătoare de 41% de pe piața muncii în general).

În Spania, cooperativele, organizațiile de voluntariat, fundațiile ca și alte organizații nonprofit sunt parte, de ani de zile, a întreprinderilor generatoare de venituri în scopuri mai degrabă sociale decât comerciale. Începând cu anii 1990, astfel de întreprinderi au fost clasificate drept „economie socială”. Termenul se referă la orice fenomen economic care are o dimensiune socială sau orice fenomen social care are o dimensiune economică.

Rolul atribuit economiei sociale în sistemul de ajutor social al țărilor europene precum Grecia, Franța, Spania, etc, a fost supus procesului de adaptare și schimbare în ultimii douăzeci de ani. Până la mijlocul anilor 1980, organizațiile nonprofit tradiționale care asigurau servicii persoanelor vulnerabile erau considerate rudimentare și pe cale de dispariție, asemenea organizațiilor caritabile mari, cu importanță istorică, precum Crucea Roșie și organizația catolică Cáritas.

1970s to more than 10% in the late 1970s and reached its highest level of 24,2% in 1994. Then the unemployment rate gradually fell from 18,8% in 1998 to 8,5% in 2006. According to the government, an important reason for the decrease in the unemployment rate was the growth of the social economy. Statistics from the Directorate-General for the Promotion of the Social Economy and the European Social Fund show that, from 1995 to 2005, the social economy sector created a total of 420,000 jobs, representing an increase of 67% (which was higher than corresponding increase of 41% in the labor market in general).

In Spain, cooperatives, voluntary organizations, foundations and other non-profit organizations have been part of income-generating enterprises for social rather than commercial purposes for years. Since the 1990s, such enterprises have been classified as “social economy”. The term refers to any economic phenomenon that has a social dimension or any social phenomenon that has an economic dimension.

The role attributed to the social economy in the social assistance system of European countries such as Greece, France, Spain, etc., has undergone the process of adaptation and change over the last twenty years. Until the mid – 1980s, traditional nonprofits that provided services to vulnerable people were considered rudimentary and endangered, as were large, historically important charities such as the Red Cross and the Catholic organization Cáritas.

Leaders of European countries between 1980 and 1990 believed that

Conducătorii țărilor europene între anii 1980 și 1990 considerau, că sistemul de ajutor social ar fi trebuit să preia controlul asupra managementului, proiectării, finanțării și administrării tuturor nevoilor sociale, de sănătate și culturale. În contrast cu această opinie și în paralel cu construirea noului sistem de ajutor social gratuit, au apărut noi organizații din rândul societății civile care acopereau, de asemenea, noi domenii de activitate. Perioada în care s-a înregistrat cea mai mare creștere a numărului de asociații și organizații nonprofit a fost cea a anilor 1980 și 1990, o perioadă care, de fapt, a coincis cu construirea acestui sistem de ajutor social gratuit.

Ca să revenim la exemplul Spaniei, deja în anul 2006 aceasta a avut mai mult de 51.500 de întreprinderi de economie socială care au angajat mai mult de 2,4 milioane de oameni, reprezentând peste 25% din totalul populației active a Spaniei.

Această experiență poate fi replicată și în Republica Moldova inclusiv în contextul aspirațiilor de integrare europeană, dar și a implementării Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, care deși în prevederile sale nu utilizează în mod specific noțiunea de economie socială sau antreprenoriat social, acesta prevede promovarea unor piețe ale muncii incluzive și a unor sisteme de securitate socială care să integreze persoanele defavorizate, inclusiv persoanele cu dizabilități și persoanele din grupurile minoritare. Suplimentar se pune accent pe eliminarea discriminării privind angajarea la locul de muncă.

Proiectul Programului Național

the welfare system should have taken control of the management, design, financing and administration of all social, health and cultural needs. In contrast to this view and in parallel with the construction of the new free social assistance system, new civil society organizations have emerged that also covered new areas of activity. The period in which the largest increase in the number of non-profit associations and organizations was recorded was that of the 1980s and 1990s, a period which, in fact, coincided with the construction of this free social assistance system.

To return to the example of Spain, already in 2006 it had more than 51,500 social economy enterprises that employed more than 2,4 million people, representing over 25% of the total active population of Spain.

This experience can be replicated in the Republic of Moldova including in the context of European integration aspirations, but also the implementation of the Association Agreement between the Republic of Moldova and the European Union, which although in its provisions does not specifically use the notion of social economy or social entrepreneurship. provides for the promotion of inclusive labor markets and social security systems that integrate disadvantaged people, including people with disabilities and people from minority groups. In addition, the emphasis is on eliminating discrimination in employment.

The draft National Program for the Development of Social Entrepreneurship developed by the Ministry of Economy states that the implementation of public policies that pro-

pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului Social elaborat de către Ministerul Economiei constată argumentat că punerea în aplicare a unor politici publice care să ofere un cadru favorabil dezvoltării economiei sociale prin înființarea de întreprinderi sociale și dezvoltarea celor existente, este crucială pentru ca aceste întreprinderi să-și poată îndeplini potențialul social și de mediu. Politicile ar trebui să se concentreze pe promovarea antreprenoriatului social, construirea unui cadru normativ favorabil, introducerea de facilități fiscale și non-fiscale în special pentru întreprinderile sociale de inserție, înființarea de sisteme diferite de finanțare, subvenționare și creditare a afacerilor sociale, dezvoltarea resurselor umane în domeniu, facilitarea accesului la piețe rezervate, cercetarea continuă a sectorului și sprijinirea digitalizării, inovației și a competitivității în piață.

Conform raportului „Evoluții recente ale Economiei Sociale în Uniunea Europeană”, emis de către CIRIEC-International, în Europa funcționează peste 2,8 milioane de întreprinderi în economia socială, reprezentând 10% din afacerile din UE, iar mai mult de 13,6 milioane de oameni lucrează pentru acestea, adică 6,3% din angajații din Uniune. Sectorul economiei sociale implică mai mult de 82,8 milioane de voluntari, echivalentul a 5,5 milioane de lucrători cu normă întreagă. De asemenea, din sector fac parte peste 232 milioane de membri ai cooperativelor și societăților mutuale.

Principiile economiei sociale și avantajele acesteia.

Conform analizei situației socio-economice descrise mai sus, în ultimii ani, acoperirea populației ce-

vide a favorable framework for the development of the social economy through the establishment of social enterprises and the development of existing ones, is crucial for these enterprises. can fulfill its social and environmental potential. Policies should focus on promoting social entrepreneurship, building a favorable regulatory framework, introducing fiscal and non-fiscal facilities especially for social inclusion enterprises, setting up different systems for financing, subsidizing and lending social affairs, developing human resources. in this area, facilitating access to reserved markets, continuing research in the sector and supporting digitalization, innovation and market competitiveness.

According to the report “Recent Developments of the Social Economy in the European Union”, issued by CIRIEC-International, over 2,8 million enterprises in the social economy operate in Europe, representing 10% of EU business, and more than 13,6 million people work for them, ie 6,3% of employees in the Union. The social economy sector involves more than 82,8 million volunteers, the equivalent of 5,5 million full-time workers. The sector also includes over 232 million members of cooperatives and mutual societies.

The principles of the social economy and its advantages.

According to the analysis of the socio-economic situation described above, in recent years, the coverage of the poorest population (those belonging to the poorest 20% of households) with social assistance benefits has been steadily increasing, from

lei mai sărace (cele care aparțin celor mai sărace 20% din gospodării) cu prestații de ajutor social a fost în creștere permanentă, de la 10% în 2014 la peste 20% în 2019. Prestațiile sociale au rolul de a diminua riscul de sărăcie și a servi drept o plasă de siguranță pe termen scurt și nicidecum de a majora veniturile, iar în contextul constrângerilor bugetare datorate crizei economice generate de pandemia Covid-19, a îmbătrânirii demografice, acestea vor servi mai curând drept sursă de riscuri și vulnerabilități sociale. Pentru realizarea angajamentelor din cadrul Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030 cu privire la reducerea sărăciei și asigurarea unei bunăstări incluzive, autoritățile urmează să-și propună o abordare mai comprehensivă. Conform exemplului bunelor practici a țărilor europene, aceasta urmează a se baza, pe lângă oferirea prestațiilor sociale, pe împuternicirea și impulsivarea acumulării de venituri din surse durabile – activitatea salarială și cea economică. În acest sens, politicile publice vor încuraja oamenii, în special categoriile vulnerabile, să își realizeze aspirațiile profesionale atât în calitate de angajați, cât și în calitate de angajatori, ceea ce va duce la dezvoltarea unei economii robuste, incluzive și prospere. Corelarea acordării prestațiilor sociale cu accesarea serviciilor sociale și celor de inserție socio-profesională furnizate de către întreprinderile sociale, ar putea accelera tranziția persoanelor din grupuri vulnerabile de la statutul de asistat social, la cel de contribuitor și persoană care generează venituri în comunitate. Pe termen mediu și lung, s-ar putea diminua povara pusă

10% in 2014 to over 20% in 2019. Social benefits are intended to reduce the risk of poverty and serve as a short-term safety net and not to increase revenues, and in the context of budgetary constraints due to the economic crisis caused by the Covid-19 pandemic, aging demographic, they will rather serve as a source of social risks and vulnerabilities. In order to achieve the commitments of the 2030 Agenda for Sustainable Development 20 on poverty reduction and ensuring inclusive well-being, the authorities are to propose a more comprehensive approach. According to the example of good practices of European countries, it is to be based, in addition to providing social benefits, on empowering and boosting the accumulation of income from sustainable sources - wage and economic activity. In this regard, public policies will encourage people, especially vulnerable groups, to achieve their professional aspirations both as employees and as employers, which will lead to the development of a robust, inclusive and prosperous economy. The correlation of the granting of social benefits with the access to social services and those of socio-professional insertion provided by social enterprises, could accelerate the transition of people from vulnerable groups from the status of social worker, to that of contributor and person generating income in the community. In the medium and long term, the burden on local and central budgets allocated to social benefits could be reduced.

The benefits of the social economy or social entrepreneurship also follow from the principles underlying

pe bugetele locale și centrale alocate prestațiilor sociale.

Beneficiile economiei sociale sau antreprenoriatului social, reiese și din principiile care stau la baza activității întreprinderilor sociale:

1. Principiul reciprocității – presupune o disponibilitate a întreprinderii de economie socială (ÎS) de a face un bine fără a aștepta vreo răsplată, dar contând pe faptul că aceasta există, chiar dacă nu se întoarce direct către întreprinderea socială în cauză.
2. Principiul responsabilității sociale – Responsabilitatea socială, în cadrul economiei sociale, este asumată benevol, fără a urmări anumite beneficii de imagine, facilități fiscale sau comerciale, scopul imediat, cât și cel mediat, fiind satisfacerea unei nevoi comunitare.
3. Principiul subsidiarității – asumarea de către economia socială a unui rol secundar în satisfacerea nevoilor sociale, misiunea principală revenindu-i statului, prin instituțiile sale. Statul rămâne astfel principalul actor în domeniul social, fără a se putea degreva de obligațiile sale față de cetățeni. Rolul său nu trebuie să fie unul rigid: acolo unde economia socială este suficientă prin rolul social asumat, statul poate să treacă din postura de actor în cea de garant.
4. Principiul independenței economice – Conform principiului independenței economice, întreprinderile de economie socială au libertate atât financiară, cât și decizională. Odată degrevat de unele dintre obligațiile sale, este firesc ca statul să scutească întreprinderile de economie socială de plata unor impozite împovărătoare, însă doar atât timp cât, prin activitatea lor, ÎS

the activity of social enterprises:

1. The principle of reciprocity - implies a willingness of the social economy enterprise (SE) to do good without expecting any reward, but relying on the fact that it exists, even if it does not return directly to the social enterprise concerned.

2. The principle of social responsibility – Social responsibility, in the social economy, is assumed voluntarily, without pursuing certain image benefits, fiscal or commercial facilities, the immediate purpose as well as the mediated one, being the satisfaction of a community need.

3. The principle of subsidiarity – the social economy assumes a secondary role in satisfying social needs, the main mission going to the state, through its institutions. The state thus remains the main actor in the social field, without being able to relieve itself of its obligations towards the citizens. Its role does not have to be rigid: where the social economy is sufficient through its social role, the state can move from the position of actor to that of guarantor.

4. The principle of economic independence – According to the principle of economic independence, social economy enterprises have both financial and decision-making freedom. Once relieved of some of its obligations, it is natural for the state to exempt social economy enterprises from paying burdensome taxes, but only as long as, through their activity, SEs manage to replace their active role in meeting certain social needs.

5. The principle of social sym-

reuşesc să-i suplinească rolul activ în satisfacerea anumitor nevoi sociale.

5. Principiul simetriei sociale – Principiul simetriei sociale presupune recunoaşterea de către stat a rolului economiei sociale în satisfacerea nevoilor sociale. Drept urmare, statul trebuie să recunoască rolul întreprinderii sociale, inclusiv prin scutirea de taxe şi impozite, plătite de alte entităţi juridice. În condiţiile în care ÎS îşi îndeplineşte rolul social, plata către stat a unor taxe sociale este nejustificată.

6. Principiul distribuirii bunăstării – Principiul distribuirii bunăstării porneşte de la ideea că, la nivel individual, antreprenorul social dezvoltă întreprinderea socială astfel încât, la final, angajaţii şi/sau grupurile interesate să fie recompensaţi în funcţie de nevoile sociale existente. Cum profitul se întoarce în comunitate, întreprinderea socială poate răspunde diverselor nevoi sociale.

CONCLUZII

Analizând diverse studii, literatura de specialitate, dar şi practica unor ţări care au trecut prin perioade dificile din punct de vedere economic şi social, şi care au aplicat principiile economiei sociale, putem concludiona că afacerile sociale sunt orientate mult mai mult spre societate şi om şi identificarea de soluţii incluzive şi durabile ca efect pe termen lung decât afacerile clasice, şi de aici şi interesul Republicii Moldova, Comisiei Europene şi a multor state europene de a aduce acest subiect pe agenda publică şi a crea un cadru favorabil de dezvoltare.

metry - The principle of social symmetry involves the recognition by the state of the role of the social economy in meeting social needs. As a result, the state must recognize the role of the social enterprise, including by exemption from taxes and duties, paid by other legal entities. Given that the SE fulfills its social role, the payment of social taxes to the state is unjustified.

6. The principle of welfare distribution - The principle of welfare distribution starts from the idea that, at the individual level, the social entrepreneur develops the social enterprise so that, in the end, employees and / or stakeholders are rewarded according to existing social needs. As profit returns to the community, the social enterprise can respond to various social needs.

CONCLUSION

Analyzing various studies, literature, but also the practice of countries that have gone through difficult times economically and socially and have applied the principles of social economy, we can conclude that social affairs are much more oriented towards society and man and the identification of inclusive and sustainable solutions as a long-term effect than traditional business, and hence the interest of the Republic of Moldova, the European Commission and many European states to bring this issue on the public agenda and create a favorable framework for development.

Social inclusion enterprises set up to provide jobs for people in vulner-

Întreprinderile sociale de inserție create pentru a asigura cu locuri de muncă persoanelor din grupuri vulnerabile sunt un instrument util în combaterea sărăciei și reducerea inechităților sociale și au o puternică dimensiune pedagogică.

Întreprinderile sociale pot fi mai eficiente în atingerea scopurilor publice decât întreprinderile clasice private din cauza rădăcinilor și cunoștințelor lor privind nevoile locale și a misiunii lor sociale, *precum și datorită caracteristicilor sale specifice atât din punct de vedere social, cât și economic și anume:*

a. *Aspecte economice ale întreprinderilor din economia socială:*

1. Sunt în mod direct și continuu implicate în producția de bunuri și servicii.

2. Sunt înființate voluntar și conduse de un grup de entități care nu se supun controlului organizațiilor publice sau private, deși pot fi subvenționate din granturi publice.

3. Viabilitatea lor financiară depinde de eforturile membrilor și ale muncitorilor de a garanta resurse suficiente.

4. Dețin o parte importantă sau în creștere din veniturile activității comerciale de pe piață sau din contracte cu autoritățile publice

5. Au un număr minim de angajați.

b. *De asemenea pot fi scoase în evidență următoarele aspecte sociale ale întreprinderilor din economia socială și anume:*

1. Promovează un simț al responsabilității sociale pentru a servi comunitatea sau un grup specific de oameni la nivel local.

2. Sunt înființate de un grup de oameni care împărtășesc anumite nevoi sau obiective și doresc să contribuie

able groups are a useful tool in combating poverty and reducing social inequities and have a strong pedagogical dimension.

Social enterprises can be more efficient in achieving public goals than traditional private enterprises because of their roots and knowledge of local needs and their social mission, *as well as because of its specific characteristics both socially and economically, namely:*

a. *Economic aspects of enterprises in the social economy:*

1. They are directly and continuously involved in the production of goods and services.

2. They are set up voluntarily and run by a group of entities that are not subject to the control of public or private organizations, although they may be subsidized by public grants.

3. Their financial viability depends on the efforts of members and workers to guarantee sufficient resources.

4. They hold a significant or growing share of the revenues from the commercial activity on the market or from contracts with public authorities.

5. They have a minimum number of employees.

b. *The following social aspects of social economy enterprises can also be highlighted, namely:*

1. Promotes a sense of social responsibility to serve the community or a specific group of people locally.

2. They are set up by a group of people who share certain needs or goals and want to contribute in one way or another to the well-being of the community.

3. Their profits will not be shared

într-un mod sau altul la bunăstarea comunității.

3. Profiturile lor nu vor fi împărțite sau vor fi împărțite într-o anumită măsură între membrii lor.

4. Au un management democratic și clienții sau consumatorii lor sunt reprezentați în organismele de conducere.

Mai mult, antreprenoriatul social este un instrument util în atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030 la care și Republica Moldova a aderat, iar dezvoltarea unui ecosistem favorabil pentru antreprenoriatul social urmează să devină un deziderat, dacă se dorește de a fructifica la maxim potențialul pe care îl pot avea întreprinderile sociale în crearea de locuri de muncă incluzive, în dezvoltarea de produse și servicii prietenoase cu omul și mediul, dezvoltarea unei societăți în care „nimeni nu este lăsat în urmă”.

or will be shared to some extent among their members.

4. They have a democratic management and their customers or consumers are represented in the governing bodies.

Moreover, social entrepreneurship is a useful tool in achieving the 2030 Sustainable Development Goals to which the Republic of Moldova has joined, and the development of a favorable ecosystem for social entrepreneurship have to become a desideratum, if we want to maximize the potential that can have social enterprises in the creation of inclusive jobs, in the development of products and services friendly to man and the environment, the development of a society in which “no one is left behind”.

BIBLIOGRAFIE:

1. <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6865>
2. <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6952>
3. <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6827>
4. <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qe-04-17-876-ro-n.pdf>
5. <https://mmuncii.ro/j33/index.php/ro/2014-domenii/munca/economia-sociala>
6. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/247-253_6.pdf
7. <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&id=6827&idc=168>
8. Finanțarea activităților de economie socială. Manual de intervenție. Coordonator Victor NICOLĂESCU, Corina CACE, Dimitris Hatzantonis. Editura Expert, București România